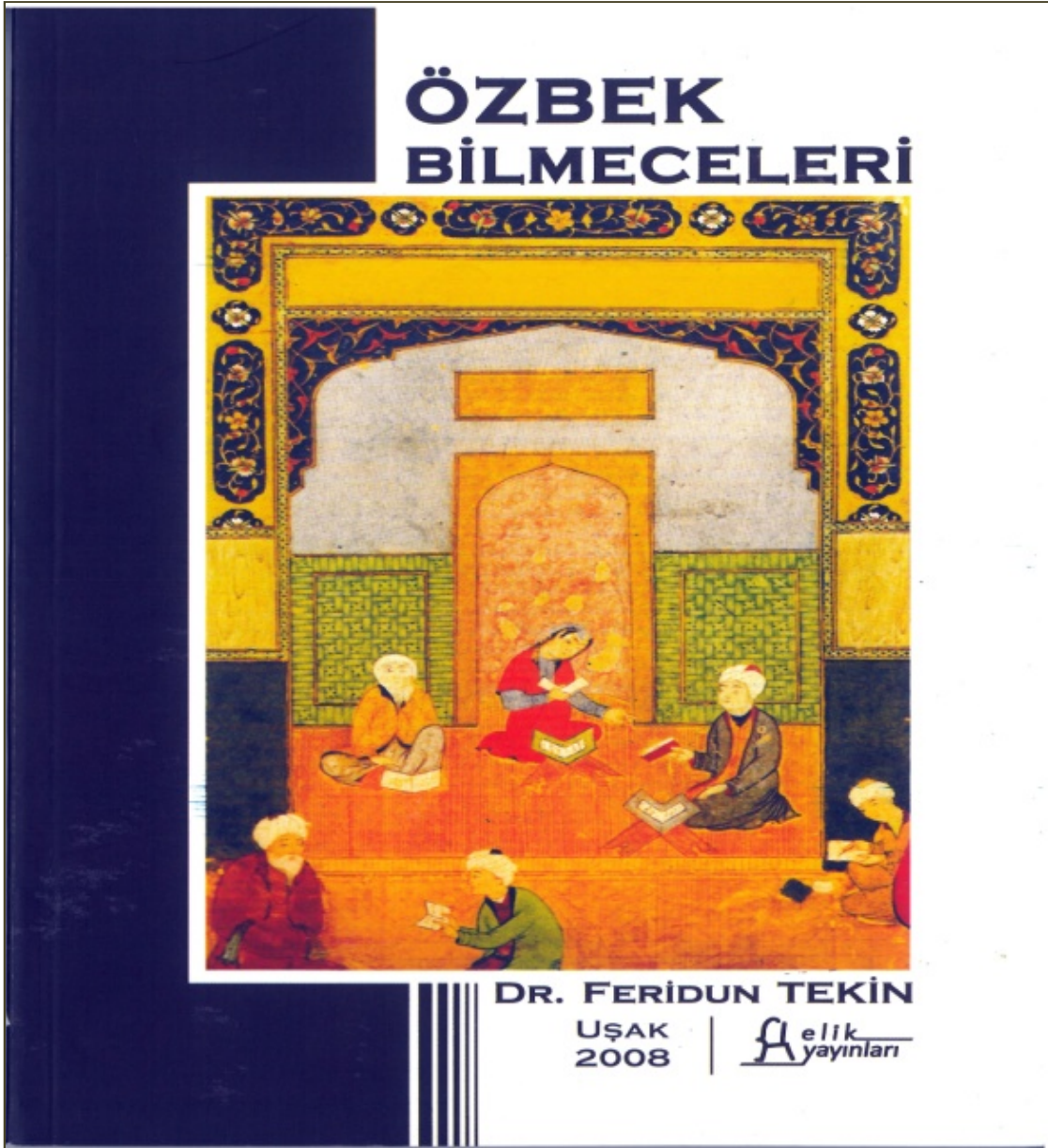

Feridun TEKİN, Özbek Bilmeceleri, Elik Yayınları, Uşak 2008, 166 s.

ISBN 978-9944-0209-3-0

Sema KARAKAYA*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Uşak – TÜRK YE, E-posta: krky.sm0@gmail.com.

Bilmeceler, çok eski ça lardan bu yana kültürümüzün önemli unsurlarından biri olmu tur. Bilmecelerin varolu u mitolojiye kadar dayanmaktadır. Bilmeceler, insanların zekâlarını yarı tırarak e lenmelerini sa layan halk edebiyatı ürünleridir.

Türklerin ya adı ı co rafyalarda ortak bir kültür söz konusudur. Anadolu'daki Türklerin ve Özbek Türklerinin bilmeceleri arasında da büyük ölçüde benzerlikler vardır. Özbek halk edebiyatı ürünlerini konu ve ülkemizde yayınlanan az sayıda eser bulunmaktadır.

2008 yılında Elik Yayınları arasında çıkan söz konusu çalı ma, Özbek bilmecelerini sözcük grupları ve cümle açısından inceleyerek ele alan bir eserdir. Yazar, çalı manın amacını, *“Kökleri mitolojiye kadar dayanmakta olan bilmeceler, ecdatlarımızın ruh dünyası ve tarihî geçmi ini ö renme konusunda da oldukça önemlidirler. Bilmeceleri sadece halkın bir e lence aracı olarak kabul etmek do ru de ildir. Bilmeceler, ait oldu u milletin akli, vicdanı, manevi elbisesi ve hatırasıdır.”* cümleleriyle açıklamaktadır.

Bu çalı ma, be ana ba lık ve dört bölümden olu maktadır. Birinci ana ba lık yani Giri kısmında bilmeceler, konularına göre ve ekil açısından incelenmektedir. ekil açısından bilmeceler de iki alt ba lıkta ele alınmaktadır. Yazar, Giri bölümünde Türk dünyasındaki bilmecelerin ortaklı mını göstermek amacıyla Anadolu, Özbek, Gagavuz, Azerbaycan, Kazak, Ba kurt, Altay, Karay, Kırım-Nogay, Tuva ve Hakas Türkçelerinden birbirine benzeyen örneklere de yer vermektedir.

Birinci Bölüm sözcük gruplarından meydana gelmektedir. Sözcük gruplarında, tekrar grubu, isim tamlaması, sıfat tamlaması, ba lama grubu, sayı grubu, unvan grubu, ünlem grubu, edat grubu, fiil grupları, kısaltma grupları, birle ik isim ve birle ik fiilba lıkları yer almaktadır.

İkinci Bölümde bilmeceler cümle açısından incelenmektedir. Cümle ana ba lı ı altında, cümle unsurları ve cümle çe itleri bulunmaktadır. Cümle çe itleri yapısına göre, yüklem türüne göre, yüklem yerine göre ve anlamına göre incelenmektedir.

Üçüncü Bölümde transkripsiyon ve Türkiye Türkçesine aktarma bulunmaktadır. Eserin bu bölümünde bulunan bilmecelerin öncelikle Özbek Türkçesi yazılmakta ve hemen ardından Türkiye Türkçesindeki kar ılı ı verilmektedir. Ayrıca verilen bilmeceler konularına göre farklı ba lıklarla ele alınmaktadır.

Dördüncü Bölümde ise eserin Dizin kısmı yer almaktadır.

Yazarı, bu çalı masından dolayı kutluyor, Türkiye'de Özbek dili ve edebiyatı ile ilgili eserlerin sayısının artmasını diliyoruz.